

ZMIANY W POTOCZNYM OBRAZIE KORUPCJI

Warszawa, wrzesień 2003 roku

Przeprowadzony w sierpniu 2003 r. sondaż nawiązał do wcześniejszych badań TNS OBOP nad postrzeganiem korupcji w Polsce i wykazał, że:

- Od poprzedniego badania (styczeń 2003) poczucie wszechobecności korupcji wyraźnie wzrosło. Już nie 57%, lecz 68% badanych uważa, że korupcja występuje w Polsce bardzo często, a kolejne 25%, że często.
- W przewidywaniach dotyczących korupcji w Polsce dominuje pesymizm; jedynie 18 % badanych spodziewa się, że w najbliższych kilku latach nastąpi poprawa; 25% spodziewa się pogorszenia, a 43% nie oczekuje żadnych zmian. W ostatniej połowie roku przewidywania te nie zmieniły się istotnie.
- Panuje przekonanie, że w Polsce wszystko można sobie łatwo załatwić za pieniądze – korzystny zapis ustawy w Sejmie (56%), korzystną decyzję w wysokim urzędzie państwowym (66%) i gminie (71%), korzystny wyrok w sądzie (56%) i przychylność gazet (56%). W ciągu ostatniego półrocza wyraźnie pogorszyła się reputacja Sejmu.
- Pogorszyła się też reputacja polityków. Na początku 2003 r. 46% badanych uważało, że politycy są tacy sami jak ogół obywateli i 44%, że są od tego ogółu gorsi. Dziś 63% sądzi, że są gorsi, a 30%, że tacy sami.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Korupcja to jedna z głównych patologii III Rzeczypospolitej. Sondaże na jej temat TNS OBOP przeprowadził dotychczas trzy razy. Pierwszy sondaż, zrealizowany pod koniec 1999 r., po dwóch latach rządów AWS i UW pokazał, że przekonanie o wszechobecności korupcji było powszechne. Drugi sondaż, przeprowadzony w kwietniu 2002 roku, po drugich dwu latach rządów AWS i pół roku rządów koalicji SLD-UP i PSL pokazał, że w czasie, jaki upłynął od pierwszego pomiaru, poczucie wszechobecności korupcji wzrosło jeszcze bardziej. Następne sondaże rejestrują już zmiany w okresie rządów SLD-UP i PSL. W styczniu 2003 roku TNS OBOP przeprowadził trzeci sondaż, a zrobił to tuż po ujawnieniu afery Rywina; badanie wykazało tylko niewielki wzrost poczucia powszechności korupcji. Raport niniejszy zdaje sprawę z wyników czwartego badania, przeprowadzonego w sierpniu 2003 roku. Pierwsze półrocze tego roku upłynęło nie tylko pod znakiem referendum europejskiego, ale i przesłuchań przed komisją sejmową oraz kolejnych afer korupcyjnych, więc porównanie wyników tego sondażu z badaniami poprzednimi pokaże, jak zmieniły się w tym czasie wyobrażenia Polaków o korupcji¹.

Společne odczucie korupcji

Najprostszym i naturalnym sposobem pomiaru społecznego odczucia korupcji jest pytanie o ocenę jej występowania. Tabela zawiera porównanie odpowiedzi na to pytanie, uzyskanych w czterech kolejnych badaniach.

Dane w proc.

Czy sądzi Pan(i), że w Polsce występuje korupcja?	Listopad 1999	kwiecień 2002	styczeń 2003	sierpień 2003
bardzo często	43	54	57	68
raczej często	41	32	32	25
raczej rzadko	5	7	5	2
bardzo rzadko	1	0	1	1
trudno powiedzieć	10	7	5	4

¹ Sondaż zrealizowano w dniach 9-11 sierpnia 2003 r. na ogólnopolskiej losowej reprezentatywnej próbie 1000 mieszkańców Polski powyżej 15 roku życia. Maksymalny statystyczny błąd pomiaru dla tej wielkości próby wynosi +/- 3%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

Porównanie wykazuje, że poczucie obecności, a raczej wszechobecności korupcji od 1999 roku, czasu pierwszego badania, rośnie systematycznie i dziś już 68 proc. badanych twierdzi, że w Polsce korupcja występuje *bardzo* często, a najzupełniej nieliczni (3 proc.) mają ją za zjawisko rzadkie. W ostatnim półroczu wystąpił tu *nienotowany dotychczas skok*: poczucie ogólnej korupcji („bardzo często”) upowszechniało się zdecydowanie szybciej niż do tej pory – w ciągu pół roku aż o 11 punktów proc., czyli tyle ile w ciągu dwu i pół roku między listopadem 1999 a kwietniem 2001 roku. Sprawa Rywina i ujawnianie przez media kolejnych spektakularnych afer znalazło swój wyraz w masowej świadomości. (Dopiero ten sondaż pokazuje efekt afery Rywina, w styczniu 2003 r., w dwa tygodniu po jej ujawnieniu było na to za wcześnie).

Obszary przekupstwa w Polsce

Korupcja to przekupstwo funkcjonariuszy publicznych, ludzi władzy: ustawodawczej, wykonawczej – rządowej lub samorządowej, sądowej, a także czwartej władzy – ludzi mediów. W sondażu spytano, co Polacy myślą o możliwościach ich przekupienia, nazwano je eufemistycznie „załatwieniem sobie za pieniądze”. Odpowiedzi zawiera tabela.

Dane w proc.

Czy Pana(i) zdaniem, w Polsce można załatwić sobie za pieniądze;	Bardzo łatwo	Łatwo	Trudno	Bardzo trudno	Nie można w ogóle	Trudno powiedzieć
Korzystny zapis ustawy Sejmowej	20	36	11	2	3	28
Korzystną decyzję w wysokim urzędzie państwowym	21	45	10	2	1	21
Korzystną decyzję w urzędzie gminy	29	42	9	2	2	16
Korzystny wyrok sądu	20	36	13	7	2	22
Przychylność gazet	18	38	12	4	1	27

Okazuje się, że w Polsce powszechnie się sądzi, że za pieniądze można sobie załatwić praktycznie wszystko i przekupić można każdego. Przeszło połowa badanych (56 proc.) sądzi, że łatwo lub nawet bardzo łatwo załatwić dla siebie korzystny zapis w ustawie Sejmowej, dwie trzecie (66 proc.) sądzi, że można też załatwić korzystną decyzję w *wysokim* urzędzie państwowym, a aż 71 proc. – że można to zrobić w gminie. 56 proc. uważa, że można sobie załatwić korzystny wyrok sądu, i tyleż, 56 proc, że można kupić sobie przychyłność gazet. Ponieważ część badanych (16-28 proc.) nie ma zdania, procentowa przewaga przekonanych o możliwości korupcji nad tymi, którzy uważają ją za trudną lub niemożliwą jest w każdym przypadku przynajmniej dwu i półkrotna (sądy) – w przypadku urzędu państwowego i gminnego aż cztero i półkrotna! *W potocznym mniemaniu zatem wszystkie władze w Polsce – ustawodawcza, wykonawcza, sądowa oraz „czwarta władza” są poważnie dotknięte lub wręcz przeżarte korupcją.*

Porównanie wyników z poprzednim sondażem pokazuje, jakie zmiany zaszły w ciągu ostatniego półrocza w poczuciu skorumpowania poszczególnych władz.

dane w proc.

Czy Pana(i) zdaniem, w Polsce można załatwić sobie za pieniądze;	Bardzo łatwo I/VIII.03	Łatwo I/VIII.03	Trudno I/VIII.03	Bardzo trudno I/VIII.03	Nie można w ogóle I/VIII.03	Trudno powiedzieć I/VIII.03
Korzystny zapis ustawy Sejmowej	14/20	35/36	14/11	6/2	4/3	27/28
Korzystną decyzję w wysokim urzędzie państwowym	19/21	43/45	14/10	3/2	3/1	18/21
Korzystną decyzję w urzędzie gminy	30/29	41/42	10/9	3/2	2/2	14/16
Korzystny wyrok sądu	21/20	37/36	15/13	4/7	3/2	20/22
Przychylność gazet	19/18	40/38	11/12	3/4	3/1	24/27

Jedyną istotną zmianą jest upowszechnienie się przekonania o możliwości korupcji władzy ustawodawczej, przyrost o 7 punktów, skupiony w kategorii „bardzo łatwo” – wzrost z 14 aż do 20 proc. Słabsza tendencja (przyrost o 4 punkty, z 62 do 66%) wystąpiła w przypadku wysokich urzędów państwowych. O 2 punkty (z 59 do

56%) zmalała liczba przekonanych, że za pieniądze można sobie kupić przychylność gazet.

Politycy a obywatele

Problemem w moralnej ocenie korupcji władzy są podobieństwa i różnice między politykami a ogółem społeczeństwa. Jeśli ktoś uważa, że politycy są tacy sami jak społeczeństwo, to łatwiej ich zrozumie i usprawiedliwi. O to podobieństwo pytano we wszystkich czterech sondażach o korupcji.

dane w proc.

Czy Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc, obecnie politycy polscy pod względem uczciwości są:				
	XI 1999	IV 2002	I 2003	VIII 2003
lepsi od ogółu obywateli	1	2	2	1
podobni do ogółu obywateli	48	42	46	30
gorsi od ogółu obywateli	40	47	44	63
trudno powiedzieć	11	9	8	6

W omówieniu wyników poprzedniego badania, ze stycznia 2003 roku pisaliśmy: „Nie widać żadnej regularnej zmiany. Tym niemniej najzupełniej nieliczni obywatele uważają polityków za uczciwszych od ogółu. Mniej więcej tyle samo jest ludzi, którzy uważają polityków za podobnych do ogółu i ludzi, którzy uważają ich za gorszych od ogółu. Procesy polityczne i zmiana władzy, która dokonały się w 1999 roku nie zmieniła moralnej oceny polityków, a jeśli już, to raczej przyczyniła się do pogorszenia tej oceny”. Dziś sytuacja wygląda inaczej:

W dalszym ciągu tylko najzupełniej nieliczni obywatele uznają polityków za lepszych od ogółu. O ile jednak przez długi czas mniej więcej tyle samo miało ich za gorszych od ogółu i za podobnych do ogółu obywateli, to *obecnie już pogląd, że politycy są gorsi od ogółu obywateli stał się dominującym*, wyznaje go 63% badanych, dwa razy tyle, co pogląd, że politycy są tacy sami. Wraz z

upowszechnianiem się poglądu o skorumpowaniu życia publicznego w Polsce, wyraźnie obniżyła się reputacja polityków.

Przyszłość korupcji w Polsce

Od społeczeństwa, które widzi korupcję jako zjawisko nagminne, a przy tym nisko ocenia polityków, nie należy się spodziewać optymistycznych odpowiedzi na pytania o przewidywany zasięg korupcji w najbliższych latach.

Dane w proc.

Jak Pan(i) myśli, czy w najbliższych kilku latach, ogólnie rzecz biorąc, korupcja i przekupstwo w Polsce	Styczeń 2003	Sierpień 2003
zmniejszą się	18	21
pozostaną takie same	49	43
zwiększą się	22	25
trudno powiedzieć	11	11

Odpowiedź „pozostaną takie same” należy traktować jako pesymistyczną, gdyż 68 proc. badanych uważa korupcję za zjawisko bardzo częste. Tych, co uważają, że korupcja się zwiększy, należy uważać za pesymistów skrajnych. O uzyskanych wynikach najbezpieczniej powiedzieć, że są tak samo pesymistyczne, jak były: ubyło pesymistów, ale przybyło tyle samo optymistów, jak i pesymistów skrajnych.

CZY SĄDZI PAN(I), ŻE W POLSCE WYSTĘPUJE KORUPCJA?(a)						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		bardzo często	raczej często	rzadko	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		68	25	3	4	1000
PŁEĆ	mężczyźni	70	25	3	2	479
	kobiety	65	26	4	5	521
WIEK	15-19	54	34	7	5	105
	20-29	65	24	7	4	195
	30-39	72	22	3	3	158
	40-49	73	24	1	2	195
	50-59	68	27	3	2	141
	60 +	69	24	2	5	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	56	31	4	9	266
	zasadnicze zawodowe	72	21	5	2	292
	średnie i pomaturalne	73	23	3	1	333
	wyższe i licencjat	70	28	2	1	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	60	30	5	5	369
	miasta do 20 tys.	66	27	4	3	124
	miasta 20-100 tys.	74	20	3	3	199
	miasta 100-500 tys.	70	24	3	4	189
	miasta pow. 500 tys.	78	19	3		119
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	73	24	3	1	55
	prywatni przedsiębiorcy	81	16	3		39
	pracownicy administracji i usług	69	29		1	108
	robotnicy	67	25	4	4	138
	rolnicy	67	31		2	42
	gospodynie domowe	74	24		2	32
	emeryci	70	24	2	4	195
	renciści	65	26	1	7	85
	uczniowie i studenci	58	32	7	4	131
	bezrobotni	68	20	8	4	174
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	64	27	4	4	610
	nieregularnie praktykujący	72	22	4	2	252
	niepraktykujący	73	25		2	131
SAMOOCENA SYTUACJI	dobra	70	19	7	4	127

MATERIALNEJ	średnia	64	30	4	3	576
	zła	74	19	2	5	289
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	62	23	7	9	250
	raczej się nie interesują	65	31	3	2	367
	raczej się interesują	73	23	3	2	330
	bardzo zainteresowani	83	16	1		52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	68	27	4	1	155
	centrolewicowe	76	24			59
	centroprawicowe	75	22	2	1	80
	prawicowe	75	22	2	1	142
	trudno powiedzieć	64	26	5	5	564
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	50	38	7	5	135
	zły	73	22	2	3	750
	trudno powiedzieć	55	30	10	6	114

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.

CZY PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE MOŻNA ZAŁATWIĆ SOBIE ZA PIENIĄDZE: - KORZYSTNY ZAPIS USTAWY SEJMOWEJ -(a)						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		bardzo łatwo	łatwo	trudno lub w ogóle nie można	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		20	36	16	28	999
PŁEĆ	mężczyźni	22	36	18	23	479
	kobiety	18	35	15	32	520
WIEK	15-19	17	37	22	24	105
	20-29	19	41	15	25	195
	30-39	21	36	17	25	158
	40-49	23	40	14	24	195
	50-59	19	33	21	26	141
	60 +	19	27	15	39	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	17	28	13	41	265
	zasadnicze zawodowe	24	34	14	28	292
	średnie i pomaturalne	21	41	17	20	333
	wyższe i licencjat	15	41	30	14	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	18	31	13	37	368
	miasta do 20 tys.	15	34	16	36	124
	miasta 20-100 tys.	28	33	18	22	199
	miasta 100-500 tys.	20	42	22	16	189

	miasta pow. 500 tys.	18	45	18	18	119
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	22	38	22	18	55
	prywatni przedsiębiorcy	13	53	13	20	39
	pracownicy administracji i usług	18	45	18	20	108
	robotnicy	21	33	18	28	138
	rolnicy	26	27	8	38	41
	gospodynie domowe	31	39	13	17	32
	emeryci	22	27	16	35	195
	reńsi	21	25	9	45	85
	uczniowie i studenci	16	38	27	19	131
	bezrobotni	18	41	14	27	174
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	19	35	14	31	609
	nieregularnie praktykujący	24	37	17	22	252
	niepraktykujący	15	34	27	24	131
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	14	31	28	27	127
	średnia	21	36	15	28	576
	zła	21	37	14	28	289
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	20	32	10	38	249
	raczej się nie interesują	22	35	17	26	367
	raczej się interesują	18	38	20	24	330
	bardzo zainteresowani	17	39	29	14	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	18	33	24	24	155
	centrolewicowe	14	38	31	17	59
	centroprawicowe	18	35	29	18	80
	prawicowe	27	41	11	21	142
	trudno powiedzieć	20	35	13	33	563
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	8	28	33	31	135
	zły	24	37	13	26	749
	trudno powiedzieć	7	36	20	38	114
<i>a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.</i>						

CZY PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE MOŻNA ZAŁATWIĆ SOBIE ZA PIENIĄDZE: - KORZYSTNĄ DECYZJĘ W WYSOKIM URZĘDZIE PAŃSTWOWYM -(a)		
	DANE W PROC.	LICZBA

		bardzo łatwo	łatwo	trudno lub w ogóle nie można	trudno powiedzieć	OSÓB
OGÓŁEM		21	45	13	21	998
PŁEĆ	mężczyźni	23	44	14	19	478
	kobiety	19	45	12	24	521
WIEK	15-19	20	46	21	14	105
	20-29	24	50	10	16	195
	30-39	24	40	16	19	158
	40-49	23	46	8	23	195
	50-59	17	48	15	20	141
	60 +	18	38	12	33	204
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	16	42	11	32	264
	zasadnicze zawodowe	24	40	15	21	292
	średnie i pomaturalne	24	48	12	16	333
	wyższe i licencjat	19	51	13	17	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	21	37	13	29	367
	miasta do 20 tys.	15	48	9	28	124
	miasta 20-100 tys.	24	46	13	16	199
	miasta 100-500 tys.	23	50	13	14	189
	miasta pow. 500 tys.	20	52	15	12	119
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	28	47	8	17	55
	prywatni przedsiębiorcy	17	59	8	16	39
	pracownicy administracji i usług	20	57	9	13	108
	robotnicy	24	38	15	23	138
	rolnicy	23	38	7	32	42
	gospodynie domowe	30	55	6	8	32
	emeryci	20	35	14	30	193
	reńciści	18	33	16	34	85
	uczniowie i studenci	19	48	21	12	131
bezrobotni	20	50	10	20	174	
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	20	43	12	25	608
	nieregularnie praktykujący	24	48	14	15	252
	niepraktykujący	18	47	15	20	131
SAMOOCENA SYTUACJI	dobra	24	40	15	21	127
	średnia	21	44	14	21	574

MATERIALNEJ	zła	21	47	10	22	289
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	22	39	10	29	250
	raczej się nie interesują	22	45	15	19	366
	raczej się interesują	20	47	13	20	330
	bardzo zainteresowani	18	57	7	18	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	19	46	14	21	155
	centrolewicowe	18	54	17	11	59
	centroprawicowe	19	53	14	15	80
	prawicowe	24	48	9	19	142
	trudno powiedzieć	21	41	13	25	562
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	12	43	24	21	135
	zły	24	46	11	20	748
	trudno powiedzieć	16	37	13	34	114

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.

CZY PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE MOŻNA ZAŁATWIĆ SOBIE ZA PIENIĄDZE: - KORZYSTNĄ DECYZJĘ W URZĘDZIE GMINY -(a)						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		bardzo łatwo	łatwo	trudno lub w ogóle nie można	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		29	42	13	16	998
PŁEĆ	mężczyźni	30	42	14	14	478
	kobiety	27	43	11	18	520
WIEK	15-19	24	48	20	9	105
	20-29	30	47	9	14	194
	30-39	33	42	13	11	158
	40-49	32	44	11	13	195
	50-59	27	40	14	19	141
	60 +	23	36	14	26	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	25	33	15	28	266
	zasadnicze zawodowe	28	42	14	15	291
	średnie i pomaturalne	30	50	9	10	333
	wyższe i licencjat	33	44	13	10	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	26	35	18	20	369
	miasta do 20 tys.	22	47	10	21	123
	miasta 20-100 tys.	34	42	11	13	199
	miasta 100-500 tys.	29	52	8	11	188
	miasta pow. 500 tys.	32	48	8	12	119

GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	47	31	12	10	55
	prywatni przedsiębiorcy	33	56	4	7	39
	pracownicy administracji i usług	27	58	7	8	108
	robotnicy	34	36	12	19	137
	rolnicy	32	36	14	18	42
	gospodynie domowe	33	48	12	8	32
	emeryci	23	36	17	24	195
	reńsi	27	33	13	26	85
	uczniowie i studenci	26	49	19	7	131
	bezrobotni	26	47	10	17	174
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	26	40	16	18	609
	nieregularnie praktykujący	36	46	8	10	252
	niepraktykujący	25	49	10	17	130
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	31	41	14	14	126
	średnia	28	45	11	16	576
	zła	28	38	17	17	289
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	26	37	12	25	249
	raczej się nie interesują	31	46	10	13	367
	raczej się interesują	27	45	15	13	330
	bardzo zainteresowani	34	30	27	10	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	34	41	12	13	155
	centrolewicowe	26	44	18	11	59
	centroprawicowe	39	39	16	6	80
	prawicowe	29	40	13	18	142
	trudno powiedzieć	26	44	12	19	562
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	20	49	18	14	135
	zły	31	41	12	16	748
	trudno powiedzieć	20	46	11	22	114
<i>a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.</i>						

CZY PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE MOŻNA ZAŁATWIĆ SOBIE ZA PIENIĄDZE: - KORZYSTNY WYROK SĄDU -(a)					
	DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
	bardzo łatwo	łatwo	trudno lub w ogóle nie można	trudno powiedzieć	

OGÓŁEM		20	36	22	22	1000
PŁEĆ	mężczyźni	22	31	28	19	479
	kobiety	18	40	16	26	521
WIEK	15-19	17	34	30	19	105
	20-29	22	27	29	22	195
	30-39	17	40	22	20	158
	40-49	21	41	20	18	195
	50-59	18	38	20	24	141
	60 +	21	35	14	30	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	21	34	18	28	266
	zasadnicze zawodowe	23	33	22	21	292
	średnie i pomaturalne	19	42	22	17	333
	wyższe i licencjat	9	28	32	31	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	22	32	21	25	369
	miasta do 20 tys.	12	41	16	31	124
	miasta 20-100 tys.	25	31	23	21	199
	miasta 100-500 tys.	17	42	27	14	189
	miasta pow. 500 tys.	17	39	22	23	119
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	9	35	20	35	55
	prywatni przedsiębiorcy	19	33	26	22	39
	pracownicy administracji i usług	17	40	22	21	108
	robotnicy	22	28	30	20	138
	rolnicy	36	34	16	14	42
	gospodynie domowe	23	45	11	21	32
	emeryci	23	33	17	27	195
	renciści	17	34	14	36	85
	uczniowie i studenci	18	34	32	16	131
	bezrobotni	18	44	20	18	174
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	20	37	20	23	610
	nieregularnie praktykujący	21	36	23	20	252
	niepraktykujący	16	31	28	25	131
SAMOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	13	27	30	29	127
	średnia	20	37	22	21	576
	zła	22	37	19	22	289
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	25	30	16	28	250

	raczej się nie interesują	19	37	24	20	367
	raczej się interesują	17	37	23	22	330
	bardzo zainteresowani	12	45	23	20	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	15	34	30	21	155
	centrolewicowe	13	33	35	19	59
	centroprawicowe	13	41	28	18	80
	prawicowe	22	36	20	22	142
	trudno powiedzieć	22	36	18	24	564
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	12	29	32	27	135
	zły	23	37	19	21	750
	trudno powiedzieć	9	36	27	28	114

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.

CZY PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE MOŻNA ZAŁATWIĆ SOBIE ZA PIENIĄDZE: - PRZYCHYLNOŚĆ GAZET -(a)						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		bardzo łatwo	łatwo	trudno lub w ogóle nie można	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		18	38	17	27	999
PŁEĆ	mężczyźni	20	37	20	23	479
	kobiety	16	39	15	30	520
WIEK	15-19	17	43	21	18	105
	20-29	20	39	21	20	195
	30-39	18	40	16	26	158
	40-49	20	46	12	23	195
	50-59	13	36	20	30	141
	60 +	17	27	17	40	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	18	30	11	40	265
	zasadnicze zawodowe	20	37	16	27	292
	średnie i pomaturalne	18	44	21	18	333
	wyższe i licencjat	11	45	26	19	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	19	31	16	34	368
	miasta do 20 tys.	10	36	15	39	124
	miasta 20-100 tys.	25	41	15	19	199
	miasta 100-500 tys.	15	48	20	16	189
	miasta pow. 500 tys.	12	42	23	23	119
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	12	44	18	26	55

	prywatni przedsiębiorcy	15	53	19	12	39
	pracownicy administracji i usług	17	50	19	15	108
	robotnicy	24	33	17	26	138
	rolnicy	30	24	3	43	41
	gospodynie domowe	21	62	9	9	32
	emeryci	17	29	17	37	195
	renciści	10	25	22	43	85
	uczniowie i studenci	18	42	24	15	131
	bezrobotni	16	43	14	27	174
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	18	38	15	29	609
	nieregularnie praktykujący	18	40	18	24	252
	niepraktykujący	14	34	30	23	131
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	17	34	27	22	127
	średnia	18	41	19	23	576
	zła	18	34	11	37	289
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	21	33	14	33	249
	raczej się nie interesują	18	39	17	25	367
	raczej się interesują	16	41	18	25	330
	bardzo zainteresowani	11	41	31	16	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	16	39	21	25	155
	centrolewicowe	12	44	21	23	59
	centroprawicowe	13	33	35	20	80
	prawicowe	17	46	14	23	142
	trudno powiedzieć	20	36	14	30	563
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	11	40	27	22	135
	zły	21	38	14	27	749
	trudno powiedzieć	5	39	25	31	114

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.

CZY PANA(I) ZDANIEM, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, OBECNIE POLITYCY POLSCY POD WZGLĘDEM UCZCIWOŚCI SĄ:(a)						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		lepsi od ogółu obywateli	podobni do ogółu obywateli	gorsi od ogółu obywateli	trudno powiedzieć	
OGÓLEM		1	30	63	6	997
PŁEĆ	mężczyźni	1	31	65	4	477

	kobiety	1	29	62	8	520
WIEK	15-19	1	35	59	6	103
	20-29		32	58	9	195
	30-39	1	26	69	3	158
	40-49	2	24	71	4	195
	50-59	1	34	61	4	141
	60 +	1	31	58	10	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	1	26	61	11	265
	zasadnicze zawodowe	2	27	65	6	291
	średnie i pomaturalne	0	33	64	3	333
	wyższe i licencjat		37	59	3	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	1	29	61	10	368
	miasta do 20 tys.	2	28	69	1	124
	miasta 20-100 tys.	2	27	67	4	197
	miasta 100-500 tys.	0	36	56	8	189
	miasta pow. 500 tys.		29	69	2	119
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści		34	62	4	55
	prywatni przedsiębiorcy		30	68	2	39
	pracownicy administracji i usług		28	71	2	108
	robotnicy	3	28	65	5	138
	rolnicy		29	70	2	42
	gospodynie domowe		30	64	5	31
	emeryci	1	31	59	9	195
	renciści	1	31	60	8	85
	uczniowie i studenci	1	35	56	9	129
bezrobotni	1	26	65	8	174	
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	1	31	61	7	608
	nieregularnie praktykujący	0	29	65	6	252
	niepraktykujący		28	69	3	131
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	1	32	63	4	126
	średnia	1	33	60	6	575
	zła	1	22	70	7	289

ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	1	26	63	10	249
	raczej się nie interesują	1	31	62	5	365
	raczej się interesują	1	31	65	4	330
	bardzo zainteresowani		32	56	11	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	1	35	59	5	155
	centrolewicowe		38	56	6	59
	centroprawicowe		38	60	2	79
	prawicowe	1	25	72	3	142
	trudno powiedzieć	1	28	63	8	561
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	1	43	49	6	134
	zły	1	25	68	6	748
	trudno powiedzieć	1	44	44	11	114

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.

JAK PAN(I)MYŚLI, CZY W NAJBLIŻSZYCH KILKU LATACH, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, KORUPCJA I PRZEKUPSTWO W POLSCE:(a)						
		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		zmniejszą się	pozostaną takie same	zwiększą się	trudno powiedzieć	
OGÓLEM		21	43	25	11	993
PŁEĆ	mężczyźni	24	42	26	9	477
	kobiety	19	44	24	13	516
WIEK	15-19	20	39	29	12	103
	20-29	21	47	24	8	195
	30-39	21	49	23	7	157
	40-49	22	40	27	11	195
	50-59	27	32	27	14	141
	60 +	19	45	22	14	203
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	20	34	30	16	264
	zasadnicze zawodowe	19	42	30	9	290
	średnie i pomaturalne	21	48	20	10	331
	wyższe i licencjat	29	50	15	6	102
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	22	42	24	12	369
	miasta do 20 tys.	22	45	27	7	124
	miasta 20-100 tys.	21	43	29	7	196

	miasta 100-500 tys.	19	40	27	14	189
	miasta pow. 500 tys.	24	44	20	12	116
GRUPA SPOŁECZNO - ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	32	35	20	13	55
	prywatni przedsiębiorcy	28	49	11	11	39
	pracownicy administracji i usług	19	55	21	5	108
	robotnicy	22	40	30	7	138
	rolnicy	2	46	36	17	42
	gospodynie domowe	26	42	11	21	31
	emeryci	22	44	22	12	193
	renciści	14	40	27	19	85
	uczniowie i studenci	20	45	25	10	129
	bezrobotni	25	35	31	9	174
PRAKTYKI RELIGIJNE	regularnie praktykujący	21	41	26	11	607
	nieregularnie praktykujący	19	46	26	9	251
	niepraktykujący	26	44	18	12	130
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	39	32	15	14	126
	średnia	20	46	24	10	572
	zła	15	40	33	12	288
ZAINTERESOWANIE POLITYKĄ	w ogóle się nie interesują	12	43	30	15	248
	raczej się nie interesują	22	41	27	9	364
	raczej się interesują	25	44	20	11	329
	bardzo zainteresowani	32	42	18	8	52
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	27	44	20	8	154
	centrolewicowe	29	45	19	6	58
	centroprawicowe	32	38	19	10	80
	prawicowe	22	40	31	7	141
	trudno powiedzieć	17	43	26	13	560
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	33	43	11	13	133
	zły	19	44	29	9	745
	trudno powiedzieć	24	36	19	21	113

a Dane TNS OBOP; Sondaż realizowany w dn. 9-11 sierpnia 2003 r.

